

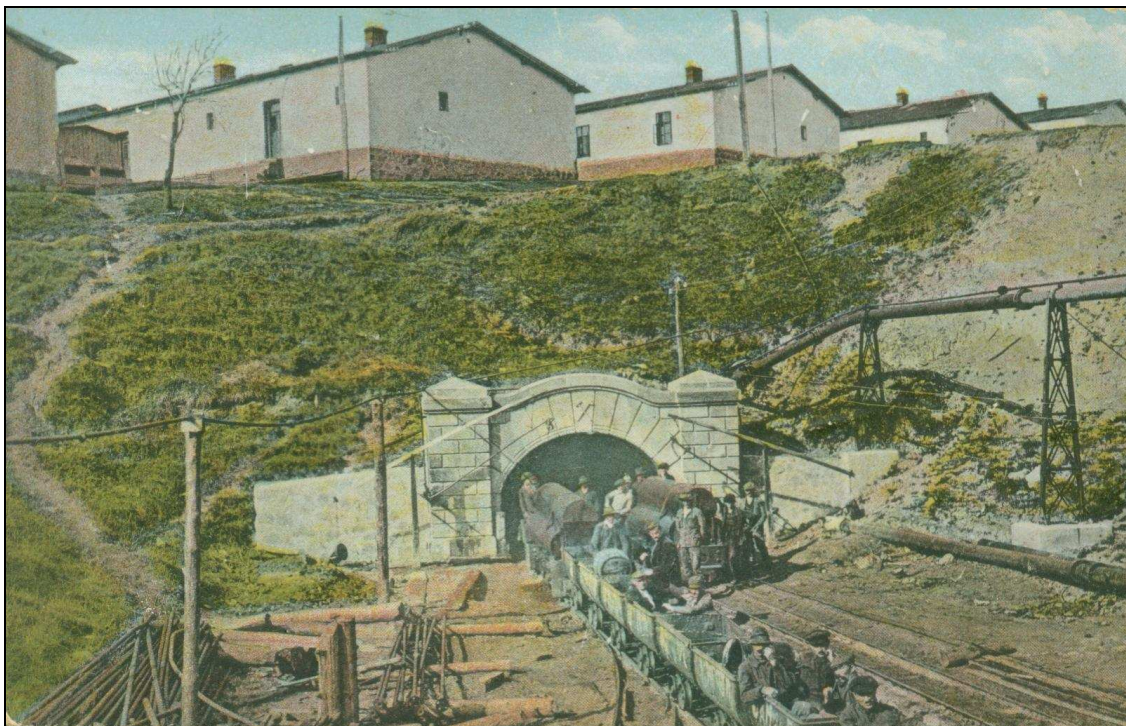
Handlová, kolorovaná pohľadnica, (HD-5701)

hlavný vchod do uhoľnej bane, v pozadí liptácke baraky, 30-te roky 20. storočia.

Rozmery – šírka 13,8 cm

výška 8,8 cm

Papier – hladký, lesklý, zažltnutý

Staré pohľadnice dnes nie sú iba potešením pre zapálených zberateľov. Sú dobovým dokumentom užitočným pre historikov, architektov či reštaurátorov.

História pohľadnice sa prelína s dejinami viacerých odvetví. Samozrejme, úzko súvisí s dejinami pošty, štátnej správy, s dejinami prírodných vied a techniky či dejinami umenia, ale aj s reklamou. Za priameho predchodcu pohľadnice dnes možno považovať korešpondenčný lístok, ktorého prvý návrh na svete vytvoril Heinrich von Stephan z Pruska, neskorší hlavný poštmajster Nemeckej ríše. Pri príležitosti konania konferencie pod názvom Severonemeckej poštovej únie v Karlsruhe dňa 30. 11. 1865 navrhol, aby sa na posielanie krátkych správ, ktoré boli v tej dobe najčastejším obsahom väčšiny doručovanej pošty, využívali otvorené zásielky. Post blatt – poštový list veľkosti malej obálky s predtlačenou poštovou známkom spoločne s miestom na adresu na tej istej strane. O niečo neskôr firma Pardubitz z Lipska navrhla vydanie univerzálnej listovej karty – na jednej strane bol uvedený adresát, na strane druhej predtlačených tridsať rôznych textových správ (príležitostné blahoželanía, kondolencie v prípade úmrtia, oslavné nápisy k verejným sviatkom spoločne s krátkymi správami).

Ako prvý s myšlienkou vydávať takýto typ listovej zásielky prišiel Dr. Emmanuel Herrmann, učiteľ na Vojenskej akadémii vo Viedni. Dňa 26. 1. 1869 v časopise Neue Freie Presse propagoval svoj vynález – kartu vo forme malej obálky, s vytlačenou známkom, obrazom cisára a miestom na adresu na jednej strane, no druhú stranu ponechal voľnú. Karta vytlačená na hladkom papieri s nádychom dožltla, vydaná v troch grafických variáciách nahradila korešpondenčný lístok.

Dátum 1. október 1869 možno zapísať do dejín ako deň, keď sa začala písať nová história poštovníctva – posielanie poštových obrazových pohľadníc.

Prvopočiatky ťažby hnedého uhlia v Handlovej nie sú známe. Zo začiatku sa uhlie dobývalo iba povrchovo, kopalo sa len na tých miestach, kde uhoľné sloje vychádzali na povrch alebo sa nachádzali iba v malej hĺbke. Bojnické panstvo zintenzívnilo ťažbu *hnedého pokladu* až po roku 1850. Prvý záznam pokusu ťažiť uhlie v Handlovej je z roku 1852, kedy sa o ťažbu začal zaujímať gróf Ján Pálfi, správca Bojnického panstva. V rokoch 1858 - 1861 získal právo na ťažbu uhlia na šiestich banských poliach, z ktorých päť sa nachádzalo v chotári Handlovej. V roku 1874 začal Ján Pálfi vykupovať tzv. *priateľskou dohodou* od handlovských hospodárov ich pozemky. Ťažba uhlia začala na prvých troch banských poliach *Karol, Barbora, Laura*, ku ktorým postupne pribudli *Konštantín, Ján* a od roku 1907 banské pole *Gabriela*.

Priemyselná ťažba uhlia v Handlovej začala 1. júla 1909, keď Západouhorská kamennouhoľná účastinná spoločnosť so sídlom v Budapešti odkúpila podiely bohatých banských polí od grófa Jána Pálfiho, posledného správcu Bojnického panstva.

Po vzniku ČSR v posledných dňoch roku 1919 prijali bane nový názov *Handlovské uhoľné bane*. Banské polia museli po skončení vojny obnoviť, aby sa obnovili vojnou prerušené vrtné práce. Likvidovali sa ohniská zápar čím sa predchádzalo banským požiarom a banských nešťastí. Zvýšila sa intenzita razenie otvárkových a prípravných prác. V roku 1920 bola do prevádzky spustená vetracia šachta, vŕhajúca a privádzajúca čerstvý vzduch do podzemia. Jednoduché stroje začali byť nahrádzané výkonnejšími ťažnými elektrickými zariadeniami s benzínovým pohonom.

Na prepravu baníkov do podzemia sa postupne od 20-tych rokov zaviedla vlaková doprava ťahaná lokomotívou. Lokomotíva so stlačeným vzduchom dopravila baníkov na ich pracovisko a pomáhala aj pri ťažbe uhlia. Dobývanie však bolo veľmi náročné, s plným nasadením fyzických síl baníkov.

Rozvoj ťažby a nárast odbytových miest znamenal pre vedenie spoločnosti nutnosť prijať nových baníkov. Do Handlovej začali ihneď po skončení vojny prichádzať mladí muži najmä z Liptova, pre ktorých vedenie spoločnosti vystavalo spoločné priestory v radovej zástavbe známe ako *liptácke baraky*.

Významnou udalosťou v rýchlom sa rozvíjajúcom mestečku bola elektrifikácia. Tá bola dokončená v roku 1931, hoci stavba baníckej kolónie si elektrifikáciu vynútila už v priebehu jej výstavby.

Kolorovaná pohľadnica zobrazuje baníkov sediacich v banských dopravných vozíkoch – *huntíkoch*, pri ceste k ťažbe do podzemia. Banské vozíky ťahá vpredu lokomotíva poháňaná na stlačený vzduch. Na pravej strane sa zobrazuje potrubný vetrací systém a na ľavej strane je elektrické vedenie, dokončené v Handlovej začiatkom 30-tych rokov 20. storočia. Okolo sa nachádza rozložené železné a drevené náradie potrebné nielen pri práci v podzemí ale aj na povrchu. V pozadí sú *liptácke baraky* postavené pre slobodných baníkov, ktorí do Handlovej prišli po skončení vojny najmä z chudobných častí Liptova, od ktorých architektúra týchto domov bola pomenovaná. Pohľadnica približuje aj veľmi jednoduché civilné oblečenie baníkov, ktorí pracovali v podzemí bez potrebného vybavenia bez ochranných prilieb na hlave a rukavíc, jedinými pomocníkmi bola lopata, krompáč a malé plamienky svetla vo forme sviečok.

Pohľadnicu do tlače vydal fotoateliér Makšay z Handlovej, pod číslom 339, pohľadnica neprešla poštou.